

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ΄.

Συνδρομὴ ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίου.— Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενιαγωγείου 14.

26 Μαρτίου 1889.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΘΘΩΝΟΣ

Ο ΠΑΠΟΥΛΑΚΗΣ

ΣΤ΄.

Ἀσάφεια ἐν τῷ δρομολογίῳ τοῦ Παπουλάκη.— Ἐπα-
νάληψις τῆς περιοδείας του.— Τὰ προσκόμματα τοῦ
Σατανᾶ.— Ἐνθουσιασμός ἐν Σπέτσαις.— Τὸ ὕδωρ καὶ
οἱ λίθοι.— Τὰ ἱερὰ δένδρα καὶ ἡ τύχη των.— Λιτα-
νεφαὶ καὶ θαύματα.— Ἡ τρίζουσα χεῖρ.— Μέτρα τῆς
Ἱερᾶς Συνόδου.— Ἡ Ἐγκύκλιος αὐτῆς.— Σπερμολογίαι
καὶ ταραχαὶ ἐν Σπέτσαις.— Ἡ προκήρυξις τοῦ ἐπαρ-
χου.— Ἀμαρτίαι τέκνων παιδεύουσι γονεῖς.— Ὑποδοχὴ
ἱεροκήρυκος ἐν Κρανιδίῳ.— Ἡ ἀναζήτησις τοῦ σταυροῦ.
— Ἡ θρησκεία καὶ αἱ ἐκλογαί.— Ὁ σωματώδης ἐπί-
σκοπος καὶ αἱ ἀσεβήσασαι χεῖρες.

Εἰς τὸ δρομολόγιον τοῦ Παπουλάκη, ὅπερ
παρηκολούθησαμεν ἄχρι τοῦδε μετὰ πάσης ἀκρι-
βείας, μεσολαβεῖ περίοδος σκοτεινὴ, περιλαμ-
βάνουσα τοὺς δύο τελευταίους μῆνας τοῦ ἔτους
1851 καὶ τοὺς τρεῖς πρώτους τοῦ ἐπομένου ἔτους.
Ποῦ μετέβη καὶ τί ἐπραξεν ὁ κῆρυξ κατὰ τὸ
διάστημα τοῦτο δὲν μᾶς εἶνε ἐπακριβῶς γνω-
στόν. Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα παραδόξως οὐδὲν
περὶ αὐτοῦ μνημονεύουσιν ἄλλως τε ἢ περὶ τοῦ
Χριστοφόρου καὶ τῶν συνεταίρων αὐτοῦ ἀλληλο-
γραφία τῶν ἀρχῶν ἤρχισε νὰ καθίσταται γοργή
καὶ ἀδιάλειπτος μόνον ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου καὶ
πέραν, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Λακω-
νίᾳ ἐμφανίσεώς του, ὅτε τὰ πράγματα ἤρξαντο
ν' ἀποκτῶσι προφανῆ στασιαστικὸν χαρακτῆρα.
Ἄφ' ἑτέρου δὲ αἱ ἡμερίδες περὶ ἄλλα τυρβα-
ζόμενα οὐδεμιᾶς ἠξίουσαν προσοχῆς τὸ σκανδα-
λώδες κήρυγμα τοῦ μοναχοῦ καὶ σπανιώτατα
περὶ αὐτοῦ ποιοῦνται βραχύτατον λόγον. Μόνον
ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Μαρτίου ὁ ἀντιπολι-
τευόμενος ἰδίως τύπος ἀρχίζει νὰ ἐκφράσῃ ἀνη-
συχίας περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐξεγέρσεως
καὶ ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ
τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἀσπλαγγοῦ Χριστοφόρου.»

Τοῦτο μόνον εἶνε γνωστόν ὅτι ὁ Παπουλάκης
ἠπειθήσεν εἰς τὴν διαταγὴν τῆς Συνόδου, νὰ παρ-
ουσιασθῇ δηλαδὴ ἐνώπιόν της καὶ νὰ δώσῃ
λόγον περὶ τοῦ ἐαυτοῦ κήρυγματος. Γνωστόν ἐπί-

σης εἶνε ἐξ ἄλλων πληροφοριῶν ὅτι κατὰ τὸ
πεντάμηνον διάστημα τὸ μεσολαβοῦν ἀπὸ τῆς
ἐκ Μεσσηνίας εὐσχήμου ἀπελάσεώς του μέχρι
τῆς εἰς Λακωνίαν μεταβάσεώς του καὶ τῆς
αὐτόθι καταφόρου πλέον στασιαστικῆς ἐνεργείας
του, ἀφοῦ πρότερον ἀπεσύρθη καὶ διέμεινε πράγ-
ματι ἐπ' ὀλίγον χρόνον εἰς τὸ ἡσυχαστήριόν του,
ἐπανέλαβε τὴν περιοδείαν του καὶ μεταβάς πα-
ρέμεινεν ἐπὶ τινα χρόνον κηρύσσων εἰς τὴν ἐπαρ-
χίαν Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος, διελθὼν ἐκ τῶν
ἐπαρχιῶν Κορινθίας καὶ Ἀργολίδος. Ἐν ἀνεκ-
δοτον μάλιστα ὅπερ ἤκουσα, ἀναγόμενον εἰς
τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκ Ναυπλίου διαβάσεώς του
μαρτυρεῖ ὅτι ὁ ἀπαιδευτος μοναχὸς ἐκέκτητο
ἀγχίνοιαν καὶ ἐτοιμότητα. Ἐνῶ ἐκήρυσσεν εἰς
τὸ παρὰ τὴν πόλιν προάστειον Πρόνοιαν καὶ
πλῆθος πολὺ εἶχε συρρεύσει ἀκρωμένον αὐτοῦ,
ρῆξις συνέβη μετὰξὺ δύο ἐκ τῶν ἀκρατῶν καὶ
μάχαιραι ἐξήστραψαν καὶ θόρυβος καὶ φυγὴ
ἐπηκολούθησεν. Ὁ μοναχὸς ὄμως ἀτάραχος ἰ-
« Ἰδοῦ, ἀνεφώνησεν, ἰδοῦ ὁ Διάβολος ὅστις ἔρχε-
ται νὰ θέσῃ προσκόμματα εἰς τὸ ἔργον μου! »
Καὶ οἱ λόγοι οὗτοι ἴσχυσαν νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν
τάξιν.

Ἐν τῇ νήσῳ τῶν Σπετσῶν ὁ Χριστόφορος εὐ-
ρεν ἐνθέρμους καὶ εἰλικρινεῖς θιασώτας, τὸ δὲ
κήρυγμα του ἐκαρποφόρησεν αὐτόθι ὅσον ἴσως
οὐδαμοῦ. Οἱ τραχεῖς ἐκεῖνοι ναυτικοὶ οἱ ἐκ τῆς
ἰστοφόρου ναυτιλίας ἀνέκαθεν ἀποζῶντες μετ'
εὐνοήτου εὐαρεσκείας ἤκουον τὸν μοναχὸν κα-
κιζοντα τὴν πρόοδον καὶ ἀναθεματίζοντα τὰς
«καρότσας τοῦ Διαβόλου.» Ἄλλως τε οἱ κάτ-
οικοὶ ὄλων τῶν ναυτικῶν τόπων, ὡς μετερχό-
μενοι ἐπάγγελμα ἐπικίνδυνον καὶ συχνάκις ἀναγ-
καζόμενοι νὰ ἐπικαλῶνται τὴν θεῖαν ἀντίληψιν,
εἶνε λίαν θεοσεβεῖς, αὐστηρῶς προσηλωμένοι εἰς
τὰ θρησκευτικὰ παραγγέλματα καὶ τοὺς τύπους
τῆς ἐξωτερικῆς λατρείας. Ὡστε εἰς τοιοῦτον
ἀκρατήριον εὕρισκον ἡγῶ οἱ λόγοι τοῦ μονα-
χοῦ καὶ αἱ εἰσηγήσεις του περὶ τῶν διενεργουμέ-
νων δῆθεν κατὰ τῆς θρησκείας ἐπιβουλῶν. Ἐν-
νοεῖται ὅτι ἡ εἰς τὴν ἀγιότητα τοῦ Παπουλάκη
πίστις οὐ μόνον ἐπέξετάθη καὶ αὐτόθι ἀλλὰ καὶ
εἰς τὸ κατακόρυφον ἐφασεν. Τὸ ρᾶσον τοῦ κή-
ρυκος ἀνηλεῶς κατεκερατιζέτο ὑπὸ τοῦ ὄχλου

καὶ τὰ τεμάχια αὐτοῦ εὐσεβῶς διανεμόμενα ἔθχυματούργουν εἰς τὴν ζύμωσιν τοῦ ἄρτου, εἰς τὴν ἀλείψαν καὶ εἰς τὴν θεραπείαν πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας. Μάλιστα οἱ κάτοικοι τῶν Σπετσῶν ὑπερηκόντισαν ὅλους τοὺς ἄλλους θιασώτας τοῦ Παπουλάκη ὡς πρὸς τὴν ἀπεριόριστον εἰς αὐτὸν πίστιν, διότι μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὸ ράσον καὶ εἰς τὰς τρίχας τοῦ γενείου του ἐπίστευον ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ λίθοι, ἐφ' ὧν ὁ κήρυξ ἐπάτησε παρὰ τὴν παραλίαν ὅπως ἐπιβίβασθῆ εἰς τὴν λέμβον τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του, ἐκέκτηντο θαυματουργοὺς ιδιότητες καὶ δὴ τοῦ νὰ ἐπιταχύνωσι καὶ αὐτοὶ τὴν ζύμωσιν τοῦ ἄρτου. Θαῦμα σατανικὸν διότι τοὺς λίθους εἰς ἄρτον πρότεινε νὰ μεταβάλῃ ὁ Σατανὰς περᾶζων τὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους νηστεύοντα Ἰησοῦν. Οἱ ἄγαν εὐσεβεῖς διετείνοντο ὅτι ἔβλεπον καθ' ὕπνου τὸν Χριστόφορον παραγγέλλοντα αὐτοῖς νὰ ποιήσωσι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο· εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀνεκοίναςεν ὅτι ἐπιφανεῖς αὐτῷ ὁ ἅγιος μοναχὸς τὸν διέταξε ν' ἀνορύξῃ φρέαρ εἰς τὸ τέως ἀνυδρον ἀνατολικομεσημβρινὸν μέρος τῆς γῆσου. Ἐπειδὴ δὲ συνέπεσε τῷ ὄντι παραδόξως ν' ἀνευρεθῆ ἀναβλύζον ὕδωρ πόσιμον κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο διελαλήθη μετὰ βοῆς τὸ θαῦμα καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ φρέατος ἔθεωρεῖτο ὡς ἁγίασμα παρὰ τῶν πιστῶν.

Ὁ αὐτὸς ἐθνουσιασμὸς ἀνεπτύχθη ὑπὲρ τοῦ Παπουλάκη καὶ εἰς τὴν ἀντικρὺ στερεὰν τῆς Ἐρμιονίδος, ὅπου ἐκήρυξεν. Ὁ ἀλθανόφωνος πληθυσμὸς τοῦ Κρανιδίου καὶ διὰ δημοτικῶν διστιχῶν ἠύχετο νὰ πάθῃ τύφλωσιν καὶ παράλυσιν καὶ παντοῖα ἄλλα χειρότερα κακὰ πᾶς ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν «Παπού.» Αὐτόθι ὁ Χριστόφορος ἐχρησιμοποίησε καὶ νέον εἶδος ἄμβωνος διὰ τὰς ἐν ὑπαίθρῳ ὀμιλίας του, ἐν ἀπορίᾳ δὲ ἐξώστου ἢ ἐξέδρας ἀνήρχετο ἢ ἀνεβιβάζετο εἰς δένδρον τι καὶ ἐκείθεν ἐλάλει πρὸς τοὺς ἀκροατάς. Πρὸς τὰ δένδρα καὶ ὕστερον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ κήρυκος οἱ Κρανιδιώται ἔτρεφον μέγαν σεβασμὸν καὶ ἐπιμελῶς περιεποιούντο αὐτὰ καὶ τὰ ἐφωταγώγουν μάλιστα κατὰ πᾶσαν νύκτα. Βραδύτερον ὅμως — φεῦ! τῆς μεταβολῆς τῶν ἀνθρωπίνων—ἀφοῦ ὁ Παπουλάκης συνελήφθη καὶ ἐπῆλθεν ὕψους ἢ καὶ ἀντίδρασις εἰς τὴν ἐξαψιν, οἱ μεταμεληθέντες ἢ θέλοντες πιθανῶς νὰ ἐξευμενίσωσι τὴν ἐξουσίαν διὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἀπεΐθειαν ἐπυρπόλησαν πανηγυρικῶς τινα τῶν ἀθῶων τούτων δένδρων! Συνεΐθιζον ἐπίσης ἐν Κρανιδίῳ ν' ἀνεγείρωσι μικρὸν βωμὸν ἐκ λίθων πηγνύντες ἐπ' αὐτοῦ σταυρὸν εἰς τὰ μέρη ὅπου ἐκήρυξεν ὁ Χριστόφορος, πρὸς ἀνάμνησιν. Τοιοῦτους σταυροὺς συνεΐθιζεν ὁ λαὸς καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος νὰ ἰδρῆν πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἐπισκέψεως καὶ τῆς διδασχῆς ἀνδρῶν μεμαρτυρημένης ὁσιότητος· οὕτως ὑπάρχουσι τι-

νες ἐν Ἐπτανήσῳ εὐλαβῶς εἰσέτι διατηρούμενοι ἀναμνησκόντες τὸ κήρυγμα τοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐπισκεψαμένου τὰς νήσους νέου ἀποστόλου ἁγίου Κοσμᾶ.

Ἡ ἀφοσίωσις καὶ ὁ ζῆλος ὑπὲρ τοῦ Παπουλάκη τῶν κατοίκων τῆς εἰρημένης ἐπαρχίας εἶχε καὶ τοῦτο τὸ ἰδιάζον, ὅτι διετηρήθη ἀμείωτος καὶ ἐξεδηλώθη μάλιστα σφοδρὸς καὶ ἀπειλητικὸς καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Παπουλάκη. Ἦδη ὁ μοναχὸς εἶχεν ἀπέλθει εἰς Λακωνίαν καὶ τὸ φλογερὸν τοῦ κήρυγμα ἀντήχει ἐκεῖ ἐξεγείρον τὰ πλήθη, ὅτε ἐν Ἰθρῶν, ἐν Σπέτσαις, ἐν Κρανιδίῳ ἀπροκαλύπτως ἐξεδηλοῦντο αἱ συμπάθειαι ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἀφοῦ δὲ ἡ κυβέρνησις ἀπεράσισε νὰ προβῆ εἰς σύντονα μέτρα πρὸς καταστολὴν τῶν ἐν Λακωνίᾳ ταραχῶν καὶ στρατεύματα ἐπέμφθησαν εἰς Μάνην πρὸς σύλληψιν τοῦ ταραξίου, ὁ ἐν Σπέτσαις καὶ Κρανιδίῳ ἐρεθισμὸς τῶν ὄπαδῶν τοῦ Παπουλάκη ἔλαβεν ἐπιφόβους διαστάσεις. Λιτανεῖαι διενηργοῦντο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ παῖδες μετὰ γυναικῶν ἐξερχόμενοι τὴν νύκτα λαμπαδηφοροῦντες περιήρχοντο τὰς ὁδοὺς κράζοντες τὸ «Κύριε ἐλέησον!» Οἱ ἱερεῖς ἐπαυσαν μνημονεύοντες τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν μεγάλην εἰσοδὸν μνημονεύοντες ἀπεναντίας τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοφόρου «ὡς ὀρθοτομοῦντος τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.» Τὰ σημεῖα τῆς θείας ὀργῆς κατὰ τῶν δυσσεβῶν καταδιωκτῶν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς ἦσαν φανερά. Ἐν Ἰθρῶν καὶ ἐν Σπέτσαις ἐσεῖοντο αὐτομάτως αἱ κανδήλαι τῶν ναῶν καὶ ἐδάκρυον εἰκόνες· πλεῖστα δὲ ἄλλα τοιαῦτα θαύματα διεσάλπιζε καθ' ἡμέραν ἡ δεισιδαίμων φήμη. Οἱ νοήμονες ἀναγνώσται μειδιῶσι βεβαίως ἀναγινώσκοντες ταῦτα, ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀπορῶσι διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν τότε παχυλὴν εὐπιστίαν. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν, ἐνθα ἡ κοινωνία δικαίῳ τῷ λόγῳ ἔθεωρεῖτο ὡς μᾶλλον ἀνεπτυγμένη παραπλήσια συνέβαινον. Διηγοῦνται αἱ ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, ὅτι ἀκριβῶς κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας γραῖα τις «δορυφόρος ἱερέως» ὡς τὴν ἀποκαλοῦσι, κατοικοῦσα ἀκριβῶς ὄπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν ταπεινῷ οἰκίσκῳ κατεῖχε χεῖρα θαυματουργὸν ἐντὸς κιβωτίου, ἥτις διέκρινεν ἐκ τῶν προσερχομένων τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀπὸ τῶν δικαίων δι' ἰδιαιτέρου τινὸς τριγμοῦ, πολλοὶ δὲ ἦσαν οἱ συρρέοντες μετὰ δῶρων καὶ ἀφιερωμάτων ἵνα μάθωσιν ἐκ τοῦ τριγμοῦ κατὰ πόσον ἦτο ἐνδεχομένη ἡ ψυχικὴ αὐτῶν σωτηρία. Ἡ χεῖρ αὐτῆς ἀνήκεν εἰς τὸν υἱὸν τῆς, ὃν ἔτεκεν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἄλλοτε διατελοῦσα καὶ ὅστις ἐφονεύθη πολεμῶν κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν· ἀρκετὰ δὲ φαίνεται ὅτι ἐσύναξεν ἡ χεῖρ αὕτη, καίπερ νεκρὰ καὶ ἀπέξηραμένη, ἕως ὅτου ἡ ἐπέμβασις τῆς ἀστύ-

νομικῆς ἀρχῆς ἔθηκε τέρμα εἰς τὸ ἐπικερδὲς ἐμπόριον.

Ἀφορμὴν εἰς τὸν παροξυσμὸν παρέσχον τὰ μέτρα τῆς Ἱεράς Συνόδου. Ἡ κυβέρνησις μὴ περιορισθεῖσα εἰς τὴν ἀποστολὴν στρατιωτικῆς δυνάμεως εἰς Λακωνίαν πρὸς καταστολὴν τῆς ἐξεγέρσεως, ἠθέλησε νὰ μεταχειρισθῆ καὶ μέσα πνευματικὰ ὅπως καταπραύνη τὰ πνεύματα καὶ καταπολεμήσῃ τὴν πλάνην. Διὸ ἡ Ἱερά Σύνοδος πρῶτον μὲν τὸν παρακούσαντα τὴν διαταγὴν τῆς μοναχῶν Χριστόφορον διὰ πράξεως αὐτῆς περιώρισεν εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ Θήρα μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλίου. Κατόπιν ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας ἐνθα ἐπεκράτει ἐρεθισμὸς ἕνεκα τοῦ κηρύγματος τοῦ Παπουλάκη ἱεροκήρυκας ὅπως διὰ καταλλήλων διδασκωνουθετήσωσι καὶ ἐπαναγάγωσι τ' ἀποκιρτήσαντα πρόβατα εἰς τὴν ποιμήνην. Ἐξελέχθησαν δὲ διὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην κληρικοί ὄντως διαπρεπεῖς, πεπαιδευμένοι καὶ εὐφραδαῖς, οἷος ἦτο πρὸ πάντων ὁ εἰς Λακωνίαν ἀποσταλεὶς Καλλίνικος ὁ Καστόρχης, ὁ μετέπειτα εἰς ἀρχιεπίσκοπον προχειρισθεὶς καὶ ὁ Νεόφυτος Κωνσταντινίδης, ὁ ἀποσταλεὶς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σεπτεσῶν καὶ Ἑρμιονίδος. Πρὸς τοῦτοις ἡ Σύνοδος ἐξέδοτο περὶ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Μαΐου ἐγκύκλιον ἀποτεινομένην κυρίως πρὸς τὸν ἐν Λακωνίᾳ ἱερόν κληρὸν καὶ τὸν λαόν, ἀλλὰ πεμφθεῖσαν ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν παραγγελίαν ὅπως ἀναγνωσθῆ ἐπ' ἐκκλησίας καὶ δημοσιευθῆ. Τῆς ἐγκυκλίου ταύτης παραθέτω ὧδε περικοπὰς τινὰς διότι καὶ ἐξ αὐτῶν ἐμφαίνεται ὅτι ἀντιδυναστικός ἀπεδίδοτο σκοπὸς εἰς τὸ ἐν Λακωνίᾳ κίνημα.

«Πρὸς τὸν κατὰ τὴν Λακωνίαν ἱερόν κληρὸν καὶ πάντα τὸν εὐσεβῆ καὶ περιούσιον αὐτῆς Λαόν.

«Περιῆλθεν εἰς τὴν ἀκοὴν τῆς Συνόδου ὅτι ὁ ἐκ Καλαβρύτων μοναχὸς Χριστόφορος ἀναδειχθεὶς κῆρυξ καὶ ἀπόστολος αὐτοχειροτόνητος, περιέρχεται ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κηρύσσων δῆθεν τὸν θεῖον λόγον καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦτο λήρους ἀσέμνους καὶ σκανδαλώδεις ἐξερουγόμενος, διαστρέφει δι' αὐτῶν τὴν γνησίαν τοῦ θείου Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, καθιστῶν αὐτὴν νῦν μὲν γελοίαν, νῦν δὲ ὡς πολεμίαν εἰς τὰς καθεστῶσας ἡμῶν καὶ δι' αὐτοῦ παρασύρων τοὺς ἀπλουστέρους εἰς πολλὰ ἄτοπα καὶ ἐμπνέων εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἰδέας τῶ ὄντι ἀντιχριστιανικὰς καὶ ἀντιθεούς.

«Ὁ μοναχὸς Χριστόφορος προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς Συνόδου τῆς ἐπιτετραμμένης τὴν μέριμναν καὶ ἐπισκοπὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ὀκτωβρίου μηνὸς εὐμενῶς πάνυ ἵνα δώσῃ λόγον περὶ τῆς διδασκαλίας του, ἠπειθήσε καὶ οὐ κατεδέξατο ἐλ-

θεῖν, ἀλλὰ τὸ γῆρας καὶ τὸν χειμῶνα προφασίζόμενος ἀπῆλθεν εἰς τὸ ἡσυχαστήριον αὐτοῦ, εἰπεὶτα δ' αἴφνης ἀναφαίνεται πάλιν ὑπὸ μηδενὸς σταλεῖς, καὶ περιέρχεται συνταράσσων τὸν ὀρθόδοξον λαόν καὶ σπερμολογῶν ὅτι οὐ μόνον οὐκ εἰσι σύμφωνα τῷ Εὐαγγελίῳ, ἀλλὰ καὶ ἀπ' εὐθείας ἀντίκεινται αὐτῷ, ἀν ἀληθῆ τυγχάνουσιν ὅσα διαθρυλλοῦνται ὡς ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενα.

«Τούτων περιελθόντων εἰς τὴν ἀκοὴν τῆς Συνόδου, προσεκάλεσε καὶ αὖθις αὐτὸν νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὴν σύνοδον πρὸς ἀπολογία, ἀλλ' αὐτὸς οὐ μόνον καὶ πάλιν ἠπειθήσεν ἀλλὰ καὶ εἰς ἀτόπους φλυαρίας ἐξετραχηλίσθη, ἀπ' ἐναντίας τῆς ρητῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, ἧτις παραγγέλλει πᾶσι τοῖς πιστοῖς καὶ εὐσεβεῖσι χριστιανοῖς ἵνα τιμῶσι τὰς Ἀρχὰς, σέβωνται τοὺς κειμένους νόμους καὶ ὑποτάσσωνται αὐτοῖς ἀγογγύστως.... Ὁ Χριστόφορος διὰ τῆς αὐθαίρετου ταύτης διδασκαλίας του κακίζων καὶ ἀρχὰς καὶ νόμους καὶ καθεστῶτα ἐνώπιον τοῦ λαοῦ παρασύρει τοὺς ἀπλουστέρους εἰς παρεκτροπὰς ἀξιοποίνους, εἰς ἀυθάδειαν ἀξιοποίνων, καθ' ἣν ἀντὶ νὰ ὑπακούωσιν ὡς χριστιανοὶ κατὰ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τοὺς παρὰ τῆς νομίμου ἀρχῆς τεθειμένους νόμους, αὐθαδῶς τολμῶσιν αὐτοὶ νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν ἀνόητον καὶ ἄδικον καὶ βλαβερὰν αὐτῶν θέλησιν εἰς τὰς ἀρχὰς, διεγείροντες καθ' ἑαυτῶν τὴν δικαίαν ὀργὴν τῆς νομίμου ἀρχῆς, ὡς τοῦτο ἔγεινε καὶ εἰς τὴν παρὰ τινῶν ἐξ ἡμῶν συνταχθεῖσαν ἀναφορὰν καὶ ἀνόμως διευθυνθεῖσαν εἰς τὸν Σεβαστὸν ἡμῶν Βασιλέα, μὴ εἰδῶτων οὔτε τί λέγουσιν οὔτε τί ζητοῦσιν....

«Ὡστε ἡ διδασκαλία αὐτοῦ τοιαύτη οὖσα, οὐ μόνον ἀντίκειται εἰς τὴν γνησίαν τοῦ Θεοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐστὶ παράνομος καὶ ἄκυρος καὶ οὐδεμίαν πνευματικὴν ὠφέλειαν δύναται νὰ φέρῃ, ἀλλὰ καὶ σωματικῶν ποινῶν καὶ προσκρίρων δεινῶν εἰς τοὺς ἀκροωμένους αὐτὴν κινδυνεύει νὰ γίνῃ πρόξενος.

«Ταῦτα ἀναλογιζομένη ἡ Σύνοδος, κηδομένη καὶ ἡμῶν ὡς πνευματικῶν ἐν Χριστῷ αὐτῆς τέκνων, θέλουσα νὰ προλάβῃ τὰ ἐκ τοιαύτης ἀνόμου διαγωγῆς λυπηρὰ ἀποτελέσματα καὶ πρὸς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν καὶ πρὸς τὴν βιωτικὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν, αὐτῷ μὲν ἀπηγόρευσεν ὅπως ἵνα μὴ διδάξῃ τοῦ λοιποῦ, μέχρις ὅτου ἐμφανισθεῖς εἰς τὴν Σύνοδον κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν Σεπτῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῶν Ἐθνῶν Ἀποστόλου Παύλου δώσῃ λόγον τῆς διδασκαλίας του καὶ ἀποσταλῆ οὕτω νομίμως παρὰ τῆς προσηκούσης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἀν εὐρεθῆ ἱκανὸς εἰς τὴν ἱεράν ταύτην διακονίαν τοῦ κη-

ρύγματος. Ἄλλως δὲ πρᾶπτων, δικαίως θεωρεῖται ὡς ἀντάρτης τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀδόκιμος καὶ ἀπόβλητος. Ὑμᾶς δὲ πάντας τοὺς εὐλογημένους χριστιανούς, ἱερεῖς καὶ λαϊκοὺς, ἀνδρας καὶ γυναῖκας, μικροὺς τε καὶ μεγάλους, πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας νοθετεῖ πατρικῶς καὶ συμβουλεύει καὶ προτρέπει ἵνα ἐνθυμούμενοι τὴν παραγγελίαν τοῦ μακαρίου Παύλου: «Εἴ τις ὑμῖν εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω καὶ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζεται ὑμῖν παρ' ὃ ἡ Ἐκκλησία, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, ἀνάθεμα ἔστω» τὴν φοβερὰν ταύτην ἀρὰν τοῦ Θεοῦ Ἀποστόλου τρέμοντες, ἀπέχητε τοῦ λοιποῦ τῆς ἀκροάσεως ἐκείνου, ὅστις ἀνόμως ἐτόλμησε νὰ διδάξῃ, παρακούων τῆς Ἐκκλησίας...

Ὡς χριστιανοὶ λοιπὸν, ὡς τέκνα γνήσια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὡς ἀγαθοὶ πολῖται καὶ φίλοι τῆς πατρίδος ἡμῶν, πείθεσθε μετὰ ταπεινώσεως εἰς τὰς καθεστῶσας ἀρχάς, τιμᾶτε διὰ τῆς ἐννόμου διαγωγῆς ὑμῶν τὸν τρισέβαστον καὶ γαληνότατον ἡμῶν Βασιλέα, ὃν κατέστησεν ἡ πατρικὴ τοῦ Θεοῦ πρόνοια, ὡς σῦλον ἀρρωγῆ βαστάζοντα ἀκλόνητον τὸ ἀγλὸν οἰκοδόμημα τῆς ἐλευθερίας καὶ αὐτονομίας τῆς Πατρίδος ἡμῶν, σέβεσθε τοὺς κειμένους νόμους μὴ παρασυρόμενοι ἀπὸ τοὺς λόγους πονηρῶν καὶ κακοβούλων ἀνθρώπων εἰς ἀπειθειαν καὶ παρεκτροπὰς, αἵτινες φέρουσι ζημίαν μὲν εἰς ὅλην τὴν Πατρίδα, ὄλεθρον δὲ ψυχικὸν καὶ σωματικὸν εἰς τοὺς κύτουργοὺς τούτων. Ἄλλ' εἰρηνεύοντες ἐν ἀλλήλοις καὶ ὁμονοοῦντες πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς κοινῆς εὐταξίας τε καὶ ἀσφαλείας προσελκύνετε τὴν εὐμένειαν τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Βασιλέως καὶ τῆς αὐτοῦ Κυβερνήσεως καὶ τὸν ἔπαινον παρά πάντων. Ταῦτά εἰσιν ὅσα καὶ δίκαια καὶ θεοφιλῆ. Τοῦτο εἶνε ἀληθὲς συμφέρον καὶ τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὑμῶν αὐτῶν.

Ταῦτα τοίνυν γινώσκοντες οὕτω ποιεῖτε ἵνα καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Μαΐου 1852.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
 ΝΕΟΦΥΤΟΣ
 Ὁ Καλαβρύτων ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ
 Ὁ Αἰγίνης ΣΑΜΟΥΗΛ
 (Ι. Σ.) Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμανδρίτης ΜΙΣΑΒΛ ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ

Ἡ τόσον ἡμέρας αὐτῇ παραίνεσις τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς καὶ ἡ ἀφίξις τοῦ ἱεροκλήρικος παρῶργισε τοὺς ἄγαν φανατικούς, οἵτινες διέδωσαν ὅτι ἡ Σύνοδος διὰ τῆς ἐγκυκλίου τῆς ἀπηγόρευσε τὸ βάπτισμα πρὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας, τὴν χρῆσιν τοῦ ἁγίου μύρου καὶ διέτασσε τὴν κατάργησιν τῶν νηστειῶν καὶ τὴν καθίερισιν τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Τὰς μωρὰς ταύτας σπερμολογίας πιστεύσας ὁ ὄχλος ἐξηρηθίσθη σφόδρα, καὶ αἱ λιτανεῖαι καὶ αἱ ἀραὶ κατὰ τῶν καταδικώντων τὸν Παπουλάκη ἐξηκολούθησαν ἀπειλητικώτεροι. Σημειωτέον ὅμως ὅτι καὶ οἱ ἱερεῖς ἐξήπτον ἐτι μᾶλλον τὰ πνεύματα διαδίδοντες ὅτι ἡ Κυβερνήσις ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Συνόδου ἐργάζονται ὅπως καταστρέψωσι τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, ὅτι ἡ ἐγκύκλιος τῆς Συνόδου ἀφορίζει τοὺς ἀκολουθοῦντας τὰς θρησκευτικὰς νοθεσίας τοῦ Παπουλάκη καὶ ἀπαγορεύει τὸ βάπτισμα καὶ ὅτι ἂν δὲν σπεύσωσι ν' ἀντιτάξωσι τὴν βίαν εἰς τὰ ἀντιχριστιανικὰ ταῦτα μέτρα, ἡ θρησκεία καταστρέφεται. Τοῦτο τοῦλάχιστον διαβεβαιῶ ὁ διευθύνων τὸ Ἐπαρχεῖον Σπετσῶν Γραμματεὺς διὰ τῆς ἀπὸ 23 Μαΐου 1852 πρὸς τὸν Νομάρχην Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ἀναφορᾶς του. Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐτελοῦντο παρακλήσεις εἰς τὸν ἐν Σπέτσαις ναὸν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἃς ἡ ἀρχὴ μετὰ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιτρόπου ἀπηγόρευσαν διότι ἐξ αὐτῶν προήρχοντο αἱ ὑπὲρ τοῦ Παπουλάκη διαδηλώσεις. Οἱ ἱερεῖς τότε διέδωσαν εἰς τὸ πλῆθος ὅτι παρημποδίζοντο ἀπὸ τὰς ἱεροπραξίας των καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς 22 Μαΐου τρισχίλιοι πολῖται, ἐν οἷς καὶ πλείοσται γυναῖκες, συσσωματωθέντες, ἀφοῦ ἐπιθοβόλησαν τὴν οἰκίαν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἐπιτρόπου καὶ σημαντικῶς ἐβλάψαν αὐτήν, ἐπολιόρκησαν τὸ Ἐπαρχεῖον μετὰ στασιαστικῶν κραυγῶν, ζητοῦντες τὴν σφραγίδα τοῦ Ἐπάρχου (!) καὶ τὰ περὶ τοῦ Χριστοφόρου πραγματευόμενα ἐγγράφα, καθὼς καὶ τὸ πρωτότυπον τῆς ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὅπως πανηγυρικῶς πυρπολήσωσιν αὐτό. Μετὰ πολλὰς παραίνεσις ἐπέισθησαν τέλος ν' ἀπέλθωσιν, ἀφοῦ ὅμως ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ τελέσωσιν ἀγρυπνίαν εἰς τὸν ναόν. Τὸ ἐπαρχεῖον ἐζήτησε συνδρομὴν παρά τῆς Κυβερνήσεως πρὸς διατήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ πρόετεινε τὴν σύστασιν πολιτοφυλακῆς ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν ἐν τῇ νήσῳ διαθεσίμων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ καὶ τὴν ἐν τῷ λιμένι διαρκῆ στάθμευσιν πολεμικοῦ πλοίου. Αἱ ἀταξίαι αὗται ἐπανελήφθησαν καὶ ὕστερον μεθ' ὅλας τὰς γενομένας ἀνακρίσεις καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀρχῆς καὶ ὁ ἐν Σπέτσαις ἐρεθισμὸς ἐβράδυνε πολὺ νὰ κατευνασθῇ βαθμηδὸν καὶ νὰ ἐκλίπῃ. Διεδίδετο μάλιστα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ὅτι καὶ ῥωσικὴν σημαίαν ἐσκόπουν ν' ἀνυψώσωσιν οἱ ταραξίαι, ἀλλ' ἡ διάδοσις αὐτῆ εὐτυχῶς δὲν ἐπληθύνευσεν. Ὁ ἐπαρχος Σπετσῶν ἐξέδωτο τότε καὶ προκλήρυσεν παραινετικὴν πρὸς τοὺς κατοίκους, διαψεύδων καὶ τὰς γελοίας σπερμολογίας περὶ τῶν ἱεροσύλων δῆθεν σκοπῶν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐκ τοῦ περιέργου τούτου ἐγγράφου ἐκδοθέντος τὴν 12 Ἰουνίου καὶ ὑπογεγραμμένου παρὰ τοῦ τότε ἐπ-

άρχου Γ. Μπουρζουκίδου ἀποσπῶ τὰς ἐξῆς ἀξιοσημειώτους περικοπὰς.

«... Κάτοικοι τῶν Σπετσῶν.

«... Τὰ ὀχλαγωγικὰ συμβάντα τῆς 22—23 τοῦ ἐκπνεύσαντος, τὰ ὅποια ἀπονενομημένοι τινές, ὑπὸ τὰς ἐντυπώσεις τῆς στασιαστικῆς διδασκαλίας τοῦ προκειμένου ἀγύρτου ἐτόλμησαν, προσέτριψαν τὴν μεγαλειτέραν κηλῖδα εἰς τὴν ἐνδοξὸν νησόν σας, καίτοι παρὰ τῶν νοημόνων καὶ τῶν οἰκοκυράων αὐτῆς ἀποκρουσθέντα, καίτοι ἀπὸ παράφορον θρησκομανίαν καὶ ἀξιοκατάκριτον φανατισμὸν ὑπαγαρευθέντα· ἡ ἀσυγχώρητος δὲ ἐπιμονὴ τινων ἀφοῦ τοῦ ἀγύρτου τούτου ἐγνώσθη πλέον ὁ ἀληθὴς χαρακτῆρ του νὰ ἐμμένωσιν εἰς τὴν πλάνην, νὰ θεωρῶσιν ἓνα αὐτόχρημα ἀγύρτην, ἓνα ἀπροκάλυπτον στασιαστὴν καὶ ὑβριστὴν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἅγιον καὶ θεῖον ἄνδρα καὶ ὡς δυναμένον τοῦ ράσου του καὶ τῶν λίθων ἐφ' ὧν ἐπάτησε νὰ ἐπενεγκῶσι θαύματα, ἐνῶ εἶνε προφανῆς ἀσέβεια ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις τὸν ἀπεκήρυξε, καὶ ἐγκλημα ἀπέναντι τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὅποια τὸν καταδιώκει, ἐξευτελίζει ἐτι μᾶλλον τὴν ἠθικὴν ὑπόληψιν καὶ ἀξίαν τῆς ἡρωικῆς πατρίδος σας εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ προκαλεῖ τὴν αὐστηρότητα τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἀπὸ πατρικὸν αἰσθημα ἐδείχθη μακρόθυμος μέχρι τοῦδε. Ἄς παύσῃ λοιπὸν ἡ ἀσεβὴς περὶ τῆς ἀγιωσύνης καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ ἀγύρτου τούτου πλάνη καὶ δόξα, ἀφοῦ τὴν φύσιν τῶν γελωτῶν τούτων θαυμάτων τὰ πράγματα κατέψευσαν· ἄς παύσῃ πᾶσα ἐξαιρετικὴ εὐλάβεια εἰς τὰ ληρήματα τῆς διδασκαλίας του, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπέδει εἰς τὰς ἀγνάς καὶ θείας ἀρχὰς τοῦ ἱεροῦ μας Εὐαγγελίου καὶ ἐπὶ πᾶσι πᾶσα ὑπὲρ αὐτοῦ εὐχὴ ἡ σεβασμοῦ διαδήλωσις· ἄς παύσῃ ἡ παρατηρηθεῖσα κατὰ τὰς τελευταίας τὰς ἡμέρας μεγάλη κίνησις τοῦ νὰ μεταβαίη τὸ πλῆθος εἰς τὴν παραλίαν, ἀφ' ἧς οὗτος ἀναχωρῶν ἐντεῦθεν ἐμβαρκαρίσθη, διὰ νὰ λαμβάνῃ λίθους ὡς θαυματουργοὺς δῆθεν καὶ νὰ προσφέρῃ θυμιάματα· ἄς ἐξαλειφθῇ ἡ δεισιδαιμονία, ἥτις τοσοῦτους δυστυχῶς ἐπηρέασε καὶ τοσαύτην κατ' ἡμέραν συγκέντρωσιν ἐκεῖ προκαλεῖ, ὅτι τὸ ἀνορουχθὲν φρέαρ εἰς τὴν ἀνατολικομεσημβρινὴν παραλίαν τῆς νήσου εἶνε θεῖον τι ἐνὶ λόγῳ ἀγίασμα, διότι ὁ ἀνορυχθὲς αὐτὸ διὰ νὰ ἐκμεταλλεῖται τὴν εὐπιστίαν τῶν ἀπλουστέρων ψευδῶς δίδωκεν ὅτι ὠδηγήθη πρὸς τοῦτο παρὰ τοῦ ἀγύρτου Χριστοφόρου κατ' ὕπνον.»

Ἔως ἐδῶ ὁ ἐπαρχὸς ἐν τῇ περιέργῳ ταύτῃ προκηρύζει του δι' ὕφους ἀρκούντως ἰδιοτρόπου, ἠναγκάσθη ν' ἀναλάβῃ καθήκοντα ἱεροκήρυκος προσπαθῶν νὰ καταπολεμήσῃ διὰ τῆς λογικῆς τοὺς περὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοφόρου λή-

ρους. Εἰς τὴν ἐπομένῃν περίοδον ὁ ἐπαρχὸς ἀποκρούει τὰς περὶ τῶν ἐπιβούλων δῆθεν σκοπῶν τῆς Κυβερνήσεως διαδόσεις:

«Κάτοικοι τῶν Σπετσῶν

Ἄῤ Σ. Κυβέρνησις τῆς Α.Μ. τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν βασιλέως περὶ πολλοῦ ποιουμένη τὴν λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὴν κραταίωσιν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, συνέταξεν ἤδη καὶ ὑπέβαλεν εἰς τὰ νομοθετικὰ σώματα τὰ πρὸς διοργάνωσιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων κατὰ τοὺς θεῖους κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις καὶ τὴν περὶ τούτου γενικὴν εὐχὴν ἀπαιτούμενα νομοσχέδια, τὰ ὅποια μάλιστα ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία ὀρθομαδῶν παρεδέχθη, ὥστε ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ταῦτα ἐμβαίνουσι κατὰ τὴν κοινὴν εὐχὴν καὶ ἐπιθυμίαν εἰς ἐνεργεῖαν. Οὐδεμίαι λοιπὸν κατὰ τῆς θρησκείας ἐπιβουλὴ ὑφίσταται ἤδη, οὐδεὶς κίνδυνος ἀπειλεῖ αὐτὴν ὡς ἡ κακοβουλία διαδίδει, διότι τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν προστατεύει ὁ τρισεβάστος ἡμῶν βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησις Του καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ συνείδησις ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Ἄς παύσῃ λοιπὸν νὰ ἐπηρεάζωνται ἀπὸ τοιοῦτους παραλόγους φόβους ὅσοι ἐπίστευον τὴν κακόβουλον ταύτην ἰδέαν. Ἡ θρησκεία καταστρέφεται ἂν ἀντὶ τῆς νομίμου ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, τῆς Ἱερᾶς τούτέστι Συνόδου τῆς ὀρθοτομοσύνης τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ὁποίας τὰς παραινήσεις καὶ νοουθεσίας ὀφείλομεν ἐπίσης νὰ εὐλαβώμεθα, ἀναγνωρίσωμεν ἄλλην εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ λαοπλάνου Χριστοφόρου.»

Ἰδοὺ καὶ τὸ διατακτικὸν οὕτως εἰπεῖν μέρος τῆς προκηρύξεως:

«Οἱ γονεῖς τῶν παιδαρίων, τὰ ὅποια περιεφρόμενα εἰς τὴν πόλιν ἐκφέρουσι τὰς γνωστὰς ἐκείνας ἀπονενομημένας κραυγὰς προσκλοῦνται νὰ τὰ ἀποτρέψωσι νὰ μὴ ἐπαναλάβωσι πλέον αὐτάς, διότι ἂν μὲν ταῦτα εἶνε ἀνώτερα τῶν 10 ἐτῶν, θέλουσι συλλαμβάνεσθαι παρὰ τῆς περιπόλυσης χωροφυλακῆς καὶ πολιτοφυλακῆς καὶ παραπέμπεσθαι εἰς τὸν ἀρμόδιον Εἰσαγγελέα· ἂν δὲ ὦσι κατώτερα τῆς ἡλικίας ταύτης, θέλουσι σημειοῦσθαι οἱ γονεῖς αὐτῶν καὶ ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν αἱ μητέρες διὰ νὰ προκαλῆται κατ' αὐτῶν ἡ δέουσα καταδίωξις. (!!).

«Ἐπὶ τέλους προσκαλοῦμεν τοὺς λαμβάνοντας εἰδήσεις ἢ τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ ἄλλα μέρη ἐνταῦθα νὰ μὴ διαδίδωσι πράγματα ἐνδιαιφρόντα τὰ συμφέροντα τῆς δημοσίου ἡσυχίας καὶ τάξεως, καὶ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων δὲν εἶνε ἀκριβῶς πεπεισμένοι, χωρὶς προηγουμένως νὰ προσέρχωνται εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον καὶ συγκρίνωσιν αἱ εἰδήσεις τῶν μὲ τὰς ἐπισήμους, διότι ἄλλως θέλουσι χαρακτηρίζεσθαι ὡς σπερμολόγοι καὶ προκαλοῦνται κατ' αὐτῶν αἱ νόμιμοι τιμωρίαι.»

... « Ἡ παροῦσα θέλει ἀναγνωσθῆ ἐπ' ἐκκλησίας καὶ δημοσιευθῆ εἰς ὅλα τὰ δημοσιώτερα τῆς νήσου μέρη ἐπιμελεία τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς. »

Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ Ἐπαρχοῦ τοῦτο μόνον εἶχε τὸ κακὸν ὅτι ἀντεστρατεύετο πρὸς ἓν ἀξίωμα τῆς Γραφῆς. Ἀντὶ νὰ τιμωρῶνται τὰ τέκνα διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν γονέων, ἀπεναντίας ἐπεβάρυνον τοὺς γονεῖς αἱ ἀμαρτίαι τῶν τέκνων καὶ μάλιστα τῶν μὴ ὑπερβάντων τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἐν Κρανιδίῳ ἐπίσης πολλὰ συνέβησαν ἄτοπα καὶ σοβαρὰ ὀχλαγωγικὰ κινήματα μετὰ τὴν αὐτόθι ἰδίως ἀφιξίν τοῦ ἱεροκλήρουκ Νεοφύτου. Ἡ παρουσία τοῦ κληρικοῦ τούτου ἐθεωρήθη ὡς ἐπικυρώσις τῶν περὶ θρησκείας κωμικῶν διαδόσεων καὶ ὡς ἀσφαλὲς γνώρισμα τῆς ἐπικειμένης προκυματοποιήσεως τῶν ἱεροσύλων σκοπῶν τῆς Κυβερνήσεως. Διὸ ὁ ὄχλος σφόδρα ὠργίσθη καὶ προέβη εἰς ἐχθρικώτατας κατ' αὐτοῦ διαδηλώσεις, λιθοβολήσας καὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣ διεμένεν. Ὅτε δὲ ὁ ἱεροκλήρυσ ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ ἄπρακτος, τὸ πλῆθος προέπεμψεν αὐτὸν καὶ μέχρι τῆς παραλίας μετ' ὀνειδιστικῶν κραυγῶν καὶ ἀπρεπῶν χειρονομιῶν. Ὁ φανατισμὸς οὗτος τῶν Κρανιδιωτῶν εἶχε παροξυσμούς κατὰ συχνὰ διαλείμματα. Οἱ θιασῶται τοῦ μοναχοῦ προέβαινον εἰς νυκτερινὰς διαδηλώσεις λαμπαδηφορῶντες, ὑβρίζοντες καὶ ἀναθεματίζοντες τοὺς καταδιώκοντας τὸν Χριστόφορον καὶ ὅπερ χεῖριστον, ἐπιτιθέμενοι καὶ κατὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας. Τοιοῦτο σοβαρὸν ὀχλαγωγικὸν κίνημα συνέβη ἐν Κρανιδίῳ τὴν νύκτα τῆς 16 πρὸς τὴν 17 Ἰουλίου, ἀφορμὴν δὲ εἰς αὐτὸ παρέσχεν εἰς σταυρός. Τὸ σύμβολον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης ὀλίγον ἔλειψε νὰ γείνη παραιτιὸν αἰματηρᾶς ρήξεως. Ἐπὶ τῇ διαδόσει ὅτι οἱ ἐν τῇ πόλει σταθμεύοντες ἄνδρες τῆς χωροφυλακῆς ἀπέσπασαν καὶ παρέλαβον ἓνα τῶν σταυρῶν τῶν τοποθετηθέντων εἰς διάφορα μέρη πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοφύτου, οἱ μᾶλλον παράφοροι Παπουλακισταὶ συσσωματωθέντες προσεπάθησαν νὰ παραβιάσωσι τὸν στρατῶνα τῆς χωροφυλακῆς, χάρις δὲ μόνον εἰς τὴν μετροπάθειαν τῶν ἐν αὐτῷ ἀνδρῶν καὶ τὴν παρέμβασιν τῶν ἐπιτοπιῶν ἀρχῶν ἀπεσοβήθη ἡ αἰματοχυσία.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν σύλληψιν καὶ τὴν φυλάκισιν τοῦ Παπουλάκη, διεσώζετο ἐν Κρανιδίῳ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀφοσίωσις παραδόξως μάλιστα τὸ ὄνομα τοῦ κήρυκος ἀνεμιγνύετο καὶ ἐχρησιμοποιοῖτο καὶ εἰς τοὺς ἐγγχωρίους ἐκλογικούς ἀγῶνας. Κατ' ἀναφορὰν τῆς Μοιραρχίας Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας πρὸς τὸ Ἀρχηγεῖον τῆς Χωροφυλακῆς, ἀνευρέθησαν τὴν 1 τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τοιχοκολλημένα ἐντινι καφενεῖφ

τοῦ Κρανιδίου χαρτῖα τινὰ ἀναγράφοντα ἀνορθογράφως διὰ κεφαλαίων γραμμάτων τὰ ἐξῆς « Ὅποιος γνωρίζει τὴν πίστιν ας μὴ κοιμᾶται. » Κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Μοιράρχου ταῦτα αἴσαν λείψανα τοῦ φανατισμοῦ τῶν Παπουλακικῶν, διὰ τοῦ ὁποίου προσπαθοῦσι τὰ κόμματα νὰ ἐπωφεληθοῦν, καθότι κατ' αὐτὰς πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐκεῖσε δημοτικὴ ἐκλογαί. »

Ὁ ἐν Κρανιδίῳ ἐρεθισμὸς οὗτος ἕνεκα τοῦ Παπουλάκη ἔσχεν ἐπίλογον ἀστειοτατον. Βέδομεν ὁποίας ἔτυχεν ὑποδοχῆς αὐτόθι ὁ ἱεροκλήρυσ Νεόφυτος ὁ Κωνσταντινίδης καὶ πῶς ἀπεπέμφθη ἐχθρικώτατα μυκτηριζόμενος δι' ὀνειδιστικῶν κραυγῶν καὶ μουρτσωμάτων. Μετ' ὀλίγον χρόνον λυθέντος ἤδη τοῦ ἐπισκοπικοῦ ζητήματος καὶ πληρωθειῶν τῶν ἀνά τὸ κράτος ἰδρυθειῶν ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν ὁ Νεόφυτος ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ὑδρας καὶ Τροιζήνος, ἐκτελῶν δὲ τὴν ἀρχιερατικὴν του περιοδείαν, μετέβη καὶ εἰς τὸ Κρανιδίον ὑπαγόμενος εἰς τὴν πνευματικὴν του δικαιοδοσίαν καὶ ἱεροῦργησεν ἐν τῷ αὐτόθι κυριωτέρῳ ναῷ. Ὅτε μετὰ τὴν θέαν λειτουργίαν προέβη ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης ἵνα εὐλογήσῃ τὸ ἐκκλησιαζόμενον πλήρωμα, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως πάντας τοὺς ἐν τῷ ναῷ χαμαὶ πρηνεῖς πεσόντας καὶ μεγάλη τῇ φωνῇ παρακαλοῦντας αὐτὸν νὰ πατήσῃ ἐπὶ τῶν χειρῶν των. Ὁ ἐπίσκοπος ἠπόρησε διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἀπαιτήσεως, ἐπληροφορήθη ὅμως ὅτι οἱ ταύτην προβάλλοντες ἦσαν οἱ ἄλλοτε μουρτσώσαντες αὐτόν, προήρχετο δὲ ἡ ἐπιθυμία ἐκ τῆς ἐπικρατούσης προλήψεως ὅτι οἱ οὕτω πως ἀσχημονήσαντες πρὸς ἀρχιερέα ἔστω καὶ βραδύτερον προαχθέντα εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα, ἔμενον μετὰ θάνατον ἄλυτοι καὶ τυμπαγιαῖοι, ἐὰν δὲν ἤθελον ὑποβληθῆ εἰς αὐτὸν τὸν ἐξίλασμον. Εἰς μάτην ὁ ἐπίσκοπος προσεπάθησε ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀγχαρείαν διαβεβαίωσιν αὐτοὺς ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε μακρόθυμος, ὅτι τὸ ἀμάρτημα ἦτο ἀσήμαντον, ὅτι αὐτὸς ἤδη τοὺς ἐσυγχώρησεν ἐκ καρδίας. Ἐδέησεν ἐπὶ τέλους νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀπαιτησίαν των καὶ περιῆλθε τὸν ναὸν πατῶν ἐπὶ τῶν ἠπλωμένων τῶν πιστῶν χειρῶν. Τὸ χειρότερον δὲ ἦτο ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἱεράρχης ἦτο λίαν σωματώδης καὶ, καθὰ διηγείτο εὐφρῶς ὁ ἴδιος, με ὄλην του τὴν προσοχὴν καὶ τὴν καλὴν του θέλησιν δὲν ἠδύνατο νὰ πατῆ πολὺ ἐλαφρά. Ὅστε καὶ αὕτη ἡ ἐπίγειος τιμωρία τοῦ ἀμαρτήματος δὲν ὑπῆρξεν ὅλως ἀνώδυνος.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

Ἡ μελαγχολία εἰσῆλασεν εἰς τὸν κόσμον διὰ τῆς ἀκηρίας.

*

Ἡ ἀπόδειξις πλάνης εἶνε ἀποκάλυψις ἀληθείας.